

O.Š. Preserje pri Radomljah

Pelechova 83,

1235 Radomlje

ZLATO

Zlato je kemični element, ki ima v periodnem sistemu simbol **Au**. Zlato je zelo mehak in je rumena kovina. Gostota je $19,32 \text{ g/cm}^3$. Zlato ima tališče 1064°C in vrelišče 3080°C .

Je odporno proti skoraj vsem kemikalijam, le halogeni, kalijev cianid, zlatotopka in živo srebro ga raztapljajo. V naravi je povečini kot samorodno zlato. Iz same rude ga zdrobijo in obdelajo z živim srebrom ali z raztopnino kalijevega cianida. Zlato dobijo tudi z izpiranjem zlatonosnega peska ali grušča, pa tudi kot stranski proizvod pri predelavi drugih rud. Največja nahajališča zlata se nahajajo v J. Afriki in v osrednji Aziji, poleg tega v S. Ameriki in na področju Urala ter v Avstraliji. Približno tretjina svetovne proizvodnje zlata se porabi za predelavo nakita, v razne zlitine, za zobne plombe, za izdelavo kovancev in električnih vezij. Zlitine so kovine zlite iz več drugih kovin in pogosto tudi nekovin. Odlikuje jih večja trdnost, trdota ali odpornost proti rji.

Čistina zlata je bila nekoč izražena v karatih, danes pa je podana v tisočinkah. Čisto zlato ima čistino 24 karatov, 14 karatov in 8 karatov. Karat je merska enota za drage kamne. **K** je oznaka za vsebnost zlata v zlitinah po 24-stopenjski lestvici.

Že stoletja cenijo redke kovine, kot sta zlato in srebro. Prejšnje čase so iz zlata kovali denar, seveda ne iz čistega zlata, temveč iz zmesi z njim. V začetku pa je bilo zlato ena o blagovnih menjav.

Pred 2 tisoč leti so živeli Kelti. Kelti so že obdelovali različne kovine, med drugim tudi zlato. Po vsej verjetnosti so oni tisti, ki so ga odkrili. Kmečko orodje, orožje ščiti, vozovi in čelade so bili iz kovine, mnogi predmeti so bili lepo okrašeni z lepimi rastlinskimi in živalmi.

Britanski obdelovalci kovin so postali zelo izurjeni. Okoli leta 2500 pred našim štetjem so odkrili način uporabe bakra in zlata.

Kmalu za tem so delali že tudi z bronom, železo pa so odkrili okoli leta 800 pred našim štetjem. Še naprej so uporabljali zlato in izdelovali čudovite predmete, kakršna je ta prefinjeno izdelana oglavnica, ki je bila zakopana v grobu bojavnika pri Moldu v severnem Walesu.

Izvor simbola izhaja iz Latinščine, aurum. Največ zlata pridobivamo iz zemeljske skorje in bakrenega ruda.

Večina prvih kovancev je bila izdelana iz dragocenih kovin, iz zlata in srebra, toda v 11. stoletju so se na Kitajskem pojavili papirnati bankovci. V nasprotju z zlatom bankovci nimajo resnične vrednosti. Vendar je banka, ki jih je izdala, obljubila, da jih bo zamenjala za zlato. Na bankovcih angleške banke je še vedno natisnjena ta obljuba. Vlada Združenih držav Amerike pa je leta 1971 prenehala menjavati za zlato.

Južna Afrika je največja svetovna proizvajalka zlata na svetu. Izvaža tudi velike količine diamantov, mangana, kroma in platine.

Literatura: Splošni leksikon

Moj prvi leksikon

Velika ilustrirana otroška enciklopedija

internet